

KÖZÉPISKOLA 1. ÓRA

Készítette az EFOP 1.8.0-VEKOP-17-2017-00001
„Egészségügyi ellátórendszer szakmai módszertani fejlesztése” című projekt
Népegészségügyi alprojekt A/III. munkacsoportja.

A projekt a Széchenyi 2020 program keretében valósul meg.

Eredménytermék készítésének dátuma:
2019.02.15.

FOGLALKOZÁSTERV 45 perces tanórára

Célcsoport/osztály: 11. évfolyam (1. óra)

Modul megnevezése: Mozgás és gerincvédelem

Témakör megnevezése: Tudatos egészség, egészségtudatosság I.

Órakeret/Időtartam: 45 perces tanóra

---

1. Feldolgozandó ismeretek: Koncentráció, kommunikáció, (csapat)munka, önmegismerés, feszültségoldás, játék, harmónia = Egészség(gondozás))

2. Kulcsfogalmak: önismeret, együttműködés, harmónia, egyensúly, ép testben ép lélek

3. Kapcsolódás a tantárgyak között: tánc, ének, környezetismeret, egészségtan, biológia-egészségtan

4. Kapcsolódás a többi modul között: társas kapcsolatok, környezet

5. A foglalkozás fejlesztési eredményei: A diákok megtapasztalják a magas szintű kooperáció előnyeit. Megtanulják az agyfélteketréning, valamint új légzés és meditációs gyakorlatok alapjait.

6. Témakörhöz kapcsolódó, felhasználható források a pedagógusnak:

Bagdy Emőke (2014): Stresszkezelés és relaxáció alkalmazása a testnevelésben.

Testnevelés Módszertani Könyvek (Csányi Tamás főszerk.),

Magyar Diáksport Szövetség, Budapest.

Vass Zoltán, Simonné Goschi Gabriella, Pignitzkyné Lugos Ilona, Boronyai Zoltán, Révész László, Rétsági Erzsébet, Csányi Tamás (2015): Egészség- és személyiségfejlesztő kézikönyv az iskolai testneveléshez.

Testnevelés Módszertani Könyvek (Csányi Tamás főszerk.),

Magyar Diáksport Szövetség, Budapest.

Csányi Tamás, Kovács Katalin, Boronyai Zoltán (2014): Alternatív játékok a mindennapos testneveléshez, testmozgáshoz.

Testnevelés Módszertani Könyvek (Csányi Tamás főszerk.),

Magyar Diáksport Szövetség, Budapest.

Gyömbér Noémi – Kovács Krisztina (2012): Fejben dől el – Sportpszichológia mindenkinek

Lisa Lobsiger-Brugger, Anita Schmid (2000): 1000 bemelegítő játék és gyakorlat

Dialóg Campus Kiadó, Budapest-Pécs 2000

Szerkesztő: Walter Bucher

Reigl Mariann (1997): Az iskolai testnevelés játéka

Plantin-Print Bt., Budapest

Az 1997. évi kiadás változatlan utánnyomása.

A kiadásért felel a Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományi Kar dékánja.

Vargha Balázs (1983): Szeretnél játszani?

Szerkesztő: Szabó Gyula

Múzsák Közművelődési Kiadó, Budapest

Gendlin E. T.: Fókuszolás. Életproblémák megoldása önerőből című könyve.

Edge 2000 Kft., Budapest, 2009.

Időkeret	Elsajátítandó tudásanyag Ismeretek/tartalmak/célok	Óra/Foglalkozás menete Feldolgozás: tanítói, tanári/tanulói tevékenységek	Alkalmazott módszerek/ szervezési módok, munkaformák	Alkalmazott szemléltető eszközök, felszerelések, oktatástechnikai eszközök
18	<p>Óraindító (, de bármelyik órarészbe beilleszthető) feladatok a test megmozgatása, felfrissítése, valamint a testtudatosítás és a figyelemfejlesztés jegyében.</p> <p>Az órán különböző feladatok, gyakorlatok révén megismertetjük a gyerekeket a testükkel, illetve azzal, hogy hogyan lehet megmozgatni az izmaikat, agyukat.</p> <p>A passzolós játékok nagyon hasznosak tudnak lenni. Nem csak azért, mert megmozgatják a gyerekeket és jellegükből adódóan szervezettséget, csapatmunkát kívánnak, hanem azért is, mert előfordulhat, hogy kevésbé ügyes társuk is van, akire figyelni kell, bátorítani, hiszen jó eséllyel csak úgy sikerülhet a feladat, ha ő is jól csinálja.</p> <p>Ez a típusú játék a figyelemzavaros gyerekeknek is nagyon hasznos lehet.</p> <p>Ebben az lehet a hasznos a mi</p>	<p>Egyszerű(nek tűnő) passzolós játékok</p> <p>A következő feladathoz a gyerekek helyezkedjenek el körben állva (akár két csoportban, ha a következő feladat, vagy a hely úgy kívánja).</p> <p>Valamilyen jól eldobható és elkapható tárgyat (szivacs-, gumi-, strandlabda, összecsomózott pulcsi) kell tízszer egymásnak dobniuk anélkül, hogy leesne a tárgy, vagy el kellene lépniük, hogy elkapják.</p> <p>Eleinte még beszélhetnek, mondhatják egymás nevét, de a cél az lenne, hogy aztán sikerüljön beszéd nélkül, pusztán szemkontaktussal, metakommunikációs eszközökkel. Ha sikerült, akkor még egyszer.</p> <p>Amennyiben kitalálták, hogy – az egyszerűség kedvéért – egymás melletti embereknek adogatják a labdát, akkor kiköthetjük, hogy azt nem lehet.</p> <p>Ha így is sikerült, és látszik, hogy még buzog bennük a bizonyítási vágy, akkor lehet több passzt kérni tőlük vagy tágitani a kört azáltal, hogy mindenki hátrébb lép 1-2 lépést, esetleg kikötni, hogy melyik kézzel kell elkapni, eldobni, de ha úgy látjuk jónak, lehet a következő feladatra lépni.</p> <p>Meg lehet tőlük kérdezni, hogy miért jó a körben való elhelyezkedés. Természetesen erre már kórusban fogják felelni, hogy azért, mert így sokkal könnyebben tudnak egymásra figyelni.</p>	<p>Frontális, tanári közlések, tanulói feladatvégrehajtás.</p>	<p>Tanteremben (némi tereprendezéssel), aulában vagy szabadtéren is játszható játék. Ha tanteremben játszunk és nem rendezzük át a termet, akkor nagyon jó kényszerítő tényező az, hogy a padok, székek miatt nem lehet tetszés szerint mozogni. Valamilyen dobható és elkapható tárgy.</p>

szempontunkból, hogy az a csoport, amelyik tovább bírta a monotóniát és végiggyakorolta a megadott időt az első feladatban attól függetlenül, hogy már ment nekik, általában jobban teljesít a közös körben. Ily módon elmondhatjuk nekik, hogy attól, hogy egy feladat egyszer-kétszer sikerült, még nem kell abbahagyni. Érdemes többet gyakorolni az összeszokottságot egy olyan feladattal, ami már megy, hogy egy másik helyzetben legyen miből meríteni.

A játéknak nem a mozgás a fő profilja, de mivel a figyelmüket, kooperációs készségüket igencsak igénybe veszi, ezért kiváló választás lehet egy fáradt, fásult társaság felrázásához is vagy akár, ha a csapatmunka fontosságát és a megbeszélte szabályok betartását emelnénk ki.

Az előző játék variációja, ha két labdával (vagy bármilyen eldobható és elkapható tárggyal) játszhatjuk és meghatározzuk, hogy pontosan ki passzolgat az egyik, és ki a másik tárggyal (szőkék-barnák, fiúk-lányok, felnőttek-gyerekek...). Ki éri el először a megadott passzmennyiséget?

Az is működőképes lehet, hogy a két kör külön gyakorolja a passzolást, mint az első játékban, nem is sejtik, hogy ebből még másik feladat is lehet, majd, ha már jól megy, akkor összeolvasztani őket. Ez esetben felváltva álljanak az egyesített körbe.

Néma számolás

Ha már körben állnak a gyerekek, akkor következhet ez a feladat, de természetesen játszható külön is.

A csoport körben (mindegy, hogy ülve vagy állva), de mindenképp egymást látva helyezkedik el. A játékvezető kezdi a számolást az elején (aztán lehet rájuk hagyni), és el kell jutniuk úgy tízig, hogy egyszerre csak egy ember folytathatja, és nem lehet 5-10 másodpercnél hosszabb szünet. Ha ketten akarják folytatni, vagy túl hosszú két szám között a szünet, akkor újra kell kezdeni.

A csoport ügyességétől függően lehet emelni vagy csökkenteni a számot.

Úgy is lehet nehezíteni, ha kitűzzük, hogy háromszor kell sikeresen megcsinálniuk a feladatot. Mennyi próbálkozásra van ehhez szükségük? Ha már az is sikerült, akkor lehet kérni, hogy háromszor egymás után legyen sikeres a feladatvégrehajtás.

Alapvetően beszéd nélkül kéne megoldaniuk a szituációt,

Frontális tanári közlések, tanulói végrehajtás.

Tanteremben (némi tereprendezéssel), aulában vagy szabadtéren is játszható játék.

<p>7</p>	<p>A légzés, nagy levegővétel stresszoldó, nyugtató hatásának gyakoroltatása.</p> <p>Ez hatásos technika lehet a mindennapokban, ha idegesek, megijednek vagy egyszerűen csak sok a stressz. Ha jól kigyakorolják, akkor akárhol (sportpályán, közlekedési eszközön, órán, otthon) fogják tudni alkalmazni.</p>	<p>de ha úgy tűnik, hogy a játék kudarcral fenyeget a sikertelenség miatt, akkor lehet nekik adni egy kis időt (lehet ezt is megszabni, például fél perc), hogy meg tudják beszélni, hogy mi lehetne a taktika, és aztán próbálkozhatnak gyakorlatba ültetni az elméletet. Ha még van mit tisztázniuk, akkor megint lehet fél perc, hogy lássák, nem mehet el az idő felesleges dolgokkal (vita, számonkérés).</p> <p>Nagy levegő A következő percekben kicsit a légzést kell gyakorolni. Természetesen az alap, hogy mindenkinek megy, de fontos lenne, ha kicsit el tudnák mélyíteni. Nem véletlenül szokták mondani, hogy: „Most akkor nagy levegő, számolj el tízig...”. A lassú légzés ugyanis megnyugtat, relaxál.</p> <p>A feladatuk az, hogy lélegezzenek mélyeket. Először csak figyeljenek a légzésükre, majd, ha már úgy érzik, hogy beállt a ritmus, akkor számolással folytassák. Figyeljék meg, hogy hány számolásig végzik a belégzést, és meddig a kilégzést.</p>	<p>Frontális, tanári iránymutatás</p>	<p>Tanterem vagy bárhol, ahol nyugodtság van.</p>
<p>5</p>	<p>Figyelemfejlesztés, testtudatosítás</p>	<p>Ásítás A következő feladat nagyon pihentető lesz, mint az a nevéből is kikövetkeztethető. Ásítást kell imitálniuk. Amikor elérik, hogy valódi ásításinger keletkezik, jólesően fejezzék be a gyakorlatot! ☺ Lehet pár percet arra szánni, hogy elmondják, milyen folyamat zajlott le bennük.</p>	<p>Tanári utasítás, majd tanulóí végrehajtás.</p> <p>Tanulóí visszajelzés.</p>	<p>Tanterem, aula, udvar, bárhol gyakorolható.</p>

<p>10</p>	<p>Meditálás</p> <p>A cél az, hogy irányított formában is ismerkedjenek meg a meditációval a gyerekek, így, ha szükségét érzik, tudnak mihez nyúlni. Ha nem is emlékszik pontosan a feladatokra, az érzésekre igen.</p> <p>A relaxációs feladatok célja, hogy megismerjenek a diákok olyan technikákat, amik segíthetnek nekik, akár azonnal megszeretik, akár csak később kezdik el használni. Nem célja helyettesíteni az alvást, ami azonban könnyedén előfordulhat, főleg a felborult biológiai ritmusú diákok esetében. Ez gyakran előfordul eleinte, a relaxálás és a meditálás (is) gyakorlást kíván.</p>	<p>Itt van arra mód, hogy elmondjuk, a tökéletesen kivitelezett érzelmi mozgásból tökéletesen átélt lesz. Ez automatikus idegrendszeri folyamat következménye. Ezért érdemes a mosolyt „feltenni az arcra”, mert az idegrendszernek mindegy, akaratlagos-e vagy spontán, egyképpen válaszol: kiváltja az érzést. Ha nem megy, elmondhatjuk nekik a „ceruzás” módszert. Egy ceruzát kell a szájunkba venni, ami miatt muszáj, hogy mosolyra húzódjon a szánk, amiből meg már tudjuk, hogy mi lesz.</p> <p><i>Bagdy Emőke: Relaxáció, megnyugvás, belső béke című könyvének következő gyakorlata: <u>Egészséggondozó meditáció</u> (117-120. oldal, 9 perc).</i></p> <p>A relaxációs szöveget felolvashatja a tanár (bárki) vagy meghallgatható a hanganyag is.</p> <p>Ha magunk mondjuk vagy rögzítjük hanghordozóra a szöveget, akkor lassan, tagoltan, nyugodt hangon mondjuk és maga a beszéd ritmusa is nyugodt, lassú legyen, hogy a gyakorlónak legyen ideje az átélésre. A szövegben a kipontozott részek a szüneteket jelzik, amelyeket be kell tartani a megfelelő ritmus érdekében.</p> <p><i>„Engedd, hogy megtaláld saját nyugalmi, kényelmi helyzetedet. Adj magadnak egy kis időt az elhelyezkedésre. Engedd, hogy a szemed becsukódjék, amikor elérkezik az a pillanat, hogy már szinte természetesen vagy benn a figyelmeddel önmagadban, szinte jólesik befelé haladni a képzelő tudatod felé. Csak hagyd ... Engedd, hogy magától alakuljon ki ez a befelé figyelés, lazán, könnyedén, magától...”</i> (Körülbelül 30 másodperc várakozás.)</p> <p><i>„Képzeld el, hogy a szíved közepén megjelenik egy fény ... Fényesség, ami kisugárzik minden irányba ... Körös-körül is minden fényessé válik. Tökéletes ... Egészen tökéletes ...</i></p>	<p>Tanári utasításra tanulói végrehajtás</p>	<p>Tanterem, aula, udvar, bárhol gyakorolható, ahol csend van. A legjobb lenne lefeküdni hozzá.</p>
-----------	--	--	--	---

		<p><i>És mi ezt a fényt fogjuk össze úgy most, mint egy fénycsóvát, és végigvisszük az egész testen, végigvándoroltatjuk ... Mindent bevilágítunk vele, úgy, hogy minden parányi sejtet átjárhat ez a fény, amely mint a tiszta energia áthatja egész lényedet, minden porcikádat ... Tiszta energia, a fény, amit szemed fényeként, figyelmed tiszta erejeként áramoltatsz végig ... Végig a testeden, és már oda is érkezett a fény a lábadhoz. Képzeld, hogy annyira áthatja és átjárja a fény, hogy minden sötétség teljesen eltűnik, lábad, lábujjaid, lábszárad, combod végig érzi a fényt, annak melegét, és ezt a kellemes meleget a Te fényed hozta magával ... Megnyugtató meleget hozott a lábadba, és viszi tovább a gerinced végéig, ahonnan végigárad a hátadon, fel egészen a fejtetődig, és ahogyan átjár minden izmodat a hátadon, olyan fényesen és sugárzóan kellemes érzés fog el... Egész törzsedbe behatol, hiszen a fény sugárzás át tud hatolni a testfelületen, és beárad a tested mélyére is ... Ezt most kristálytiszta hagyd átélni, érezni ... A fény sugarak úgy hajlanak ki ívesen szép fényáramlatokat alkotva, hogy szinte a fényívek körülölelnek, bordáidat is körbefogják és beáradnak a testedbe ... Lentől felfelé mozogva állandó mozgásban vannak, abban a ritmusban, ahogyan a szíved dobog. Minden ellazul benned, és feltöltődik erővel, megtisztulva ragyog minden sejt, csak bízd rá magad az érzéseidre, engedd, hogy ez a Te fényed, energiád a hasznodra váljék, megerősítésedet szolgálva, lüktetve áradjon szét, éld át ezt a pulzáló ritmust, amely békét hoz a számodra és erőt sugároz. Benne érezheted karodban és ujjaidban és a tenyeredben, szinte megfoghatod, annyira eleven és erős.</i></p> <p><i>Ez a fény megy tovább a maga útján ... A sugárzó energiát érzed a torkodban, szádban, gégédben,</i></p>		
--	--	--	--	--

		<p><i>nyelveden, felső és alsó ajkadon, szemedben, szemhéjadon, arcodon, homlokodon ... A fény a homlokodon elidőzik, megpihen, innen szórja szét sugarait az egész testedre, hogy minden sejted kapjon belőle ...</i></p> <p><i>Agysejtjeid is a mélyben, a fejedben, szerveid is benn, a testedben és végtagjaid is, teljes bőrfelületed ...</i></p> <p><i>Így vesz körül és így van benned is a mélyben ... Rengeteg fény, fürdik benne egész lényed ...</i></p> <p><i>Engedd meg magadnak ezt a fényfürdőt és megújulást ...</i></p> <p><i>Így újul meg az emlékezeted, figyelmed, elméd vezérlőrendszere a fejedben, a fény megérint mindent benned és meleget ad neked, tested minden sötét pontja, minden árnya fénné változik. Tartsd meg magadban ezt a fényt, ezt az erőt.</i></p> <p><i>Magadban átérezve mindazt, amire most ezen az úton lehetőséged volt, egy kis mosollyal ajkadon nyisd ki a szemed, és lásd meg új szemmel ezt a külvilágot. Egy új, fénnel telített világot ... Fejezd be az elmélkedést, és tudatosítsd, hogy elmédnek ez a képessége, ereje megvéd téged és erőt ad, csak tanulj meg töltekezni, ezzel a képességgel élni.</i></p> <p><i>Válgják egészségedre ez a meditáció!”</i></p> <p>Fontos kérés és figyelmeztetés: Ha a gyerek pszichológushoz jár, bízva rá magát a szakemberre, s ezeket a gyakorlatokat egyszerre ne alkalmazza. Ha pszichiátriai kezelés alatt áll, arra kérjük, tanácskozza meg a pszichiáterével, hogy szabad-e használnia ezeket a gyakorlatokat, e nélkül semmiképp se lásson hozzá a relaxáláshoz, meditáláshoz. (Ezt minden rész előtt érdemes elmondani, tisztázni, hátha valaki az elmúlt alkalom óta változáson ment keresztül.)</p>		
--	--	--	--	--

<p>5</p>	<p>Az óra összefoglalása, reflexió Az órán előkerülő fogalmak, feladatok felidézése (testtudatosítás, légzés, csapatmunka, relaxáció), a gyerekek megkérdezése, hogy melyik gyakorlat tetszett, melyik nem, és ha meg tudják fogalmazni, akkor mondják is meg, hogy miért. Ki lehet emelni, hogy ez egy közös út eleje, ezeknek a feladatoknak a továbbfejlesztett változatai még előkerülhetnek. Ha a légzést jól gyakorolják, az sokat segíthet az elkövetkezendő években.</p>	<p>A tanár összefoglalja az órán történeteket. Elhangzik a testtudat és a légzés szó, valamint a relaxáció és a csapatmunka, majd kiemeli, hogy ezekkel még fognak foglalkozni. A tanár megdicséri az osztályt, a munkájukat.</p> <p>Felhívja figyelmüket arra, hogy amiket az órán csináltak, nyugodtan gyakorolják, ismételjék órán kívül is, kiemelve, hogy ha valamiben nem biztosak, kérdezzenek. Ha van idő, néhány kérdést fel lehet tenni a gyerekeknek, hogy hogy tetszett nekik az óra. Mi az, amit máskor is csinálnának, illetve mi az, ami nem tetszett nekik.</p>	<p>Frontális összefoglalás, kérdésfeltevés, majd tanulói válaszok, érvelések meghallgatása</p>	
----------	---	--	--	--